

ŽIARSKÁ CHATA

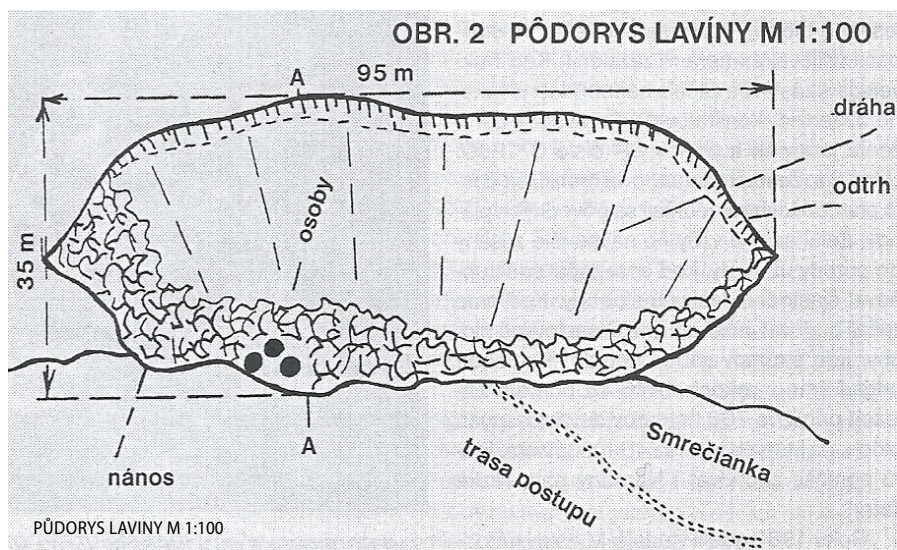
PRVNÍ NAsAZENÍ LAVINOVÉHO VYHLEDÁVAČE NA OSTRO

LAVINOVÁ NEHODA V ŽIARSKÉ DOLINĚ 23. 3. 1995

LAVINOVÉ VYHLEDÁVACÍ PŘÍSTROJE BYLY V DEVADESÁTÝCH LETECH VE SLOVENSKÝCH HORÁCH VYUŽÍVÁNY VELMI ZŘÍDKA. STÁLE TO BYLA POMĚRNĚ NOVÁ TECHNOLOGIE A HLAVNĚ S VELMI VYSOKOU CENOU. PROTO JE V DEVADESÁTÝCH LETECH ZAZNAMENÁNO VELMI MÁLO PŘÍPADŮ LAVINOVÉ ZÁCHRANY POMOCÍ TĚCHTO PŘÍSTROJŮ. PRAVDĚPODOBĚNĚ PRVNÍM A ÚSPĚŠNÝM NAsAZENÍM LAVINOVÉHO VYHLEDÁVAČE JE LAVINOVÁ NEHODA V ŽIARSKÉ DOLINĚ 23. BŘEZNA 1995.

Skupina čtyř zkušených horských vůdců z Rakouska se v půlce března 1995 ubytovala na Žiarské chatě. Každý den podnikali skialpové túry v oblasti Žiarské doliny. Počasí jim však moc nepřálo, bylo převážně zataženo s větrem a slabým sněžením. 23. března se vítr utiřil a skialpinisté se vydali na túru z chaty údolím Smrečianky, s úmyslem vystoupat do Žiarského sedla. Skupina se v údolí držela pospolu. Když byl v čele nejmladší, fyzicky nejzdatnější člen, přešli potok, protože na druhé straně bylo míň kosodřeviny. Bylo to však v místě, kde je koryto potoka hlubší a víc zařezané do svahu. Ve chvíli, kdy první z nich vykročil na strmý svah nad potokem, se mu pod nohama uvolnila sněhová deska z navátého sněhu a sesunula se dolů k potoku. Zasáhla přitom další dva členy skupiny. Čtvrtý, poslední skialpinista trochu zaostával a tou dobou byl ještě na druhé, bezpečné straně potoka. Na povrchu laviny si všiml částečně zasypaného kamaráda, kterému pomohl se vyhrabat. Potom se rozběhl směrem k chatě

TEXT: FILIP KYZEK, STŘEDISKO LAVINOVÉ PREVENČE HZS

a přítom volal o pomoc. Velkým štěstím bylo, že na cestě u lyžařských vleků potkal dvojici členů Horské služby, kteří se okamžitě zapojili do záchrany. Druhý ze čtveřice skialpinistů, který byl zasypaný jen částečně, mezitím začal hledat nejbližšího kamaráda. Pod sněhem tedy v danou chvíli zůstávali dva lidé a jen jeden z nich měl lavinový přístroj. Při prohledávání laviny zahlédli záchranáři rukojeť lyžařské hole, která se pohybovala směrem nahoru a dolů. Díky lavinovým lopatkám se zasypaného podařilo vyhrabat velmi rychle. Byl plně při vědomí a bez zranění. Zůstával už jen poslední zasypaný – a právě ten, který měl lavinový přístroj. Po krátkém hledání pomocí dvou lavinových přístrojů (jeden měl Rakušan a druhým byl slovenský Berdin) se podařilo lokalizovat místo zasypaného a začalo se s urychleným vykopáváním. Vyhrabávání bylo poměrně rychlé, sníh byl suchý a kyprý. Po pár minutách narazili záchranáři na lyžařskou hůl, potom na zápěstí a nakonec se podařilo uvolnit i hlavu. Zasypaný byl ve velmi nešťastné poloze. Byl šikmo dolů hlavou, kterou měl až 150 cm pod povrchem. Navzdory tomu všemu byl živý a při

vědomí. Jakmile se však dostal na povrch, projevil se u něj následky podchlazení a silného šoku. Dostal silnou třesavku a ztrácel vědomí. Mezitím přinesli z chaty sáně a postiženého transportovali na Žiarsku chatu. Stav pacienta se zhoršoval, proto byl převezen do nemocnice v Lip-tovském Mikuláši, odkud ho ale po krátkém pobytu propustili.

Lavinu z této nehody zařazujeme mezi malé laviny, které jsou většinou neškodné. Výjimkou jsou tzv. terénní pasti, kdy při nepříznivých terénních formách může mít i malá lavina fatální následky. V případě čtyř rakouských skialpinistů šlo i o pořádný kus štěstí, že v jejich blízkosti byla dvojice členů Horské služby, kteří připravovali skialpinistické závody. Jejich zkušenosti a především „ostré“ nasazení lavinového vyhledávacího přístroje přispělo k tomu, že případ neskončil tragicky. Zajímavým a hlavně velmi šťastným faktem bylo i to, že lavina úplně nezasypla toho, který měl lavinovou lopatku a naopak úplně zasypla právě toho, který měl na sobě lavinový přístroj. Kdyby to bylo naopak, lavinová nehoda mohla dopadnout úplně jinak.

POČASÍ:

Od 18. do 23. března bylo převážně zataženo se slabým sněžením, každý den napadlo 5 až 10 cm, za 5 dní celkem 40 cm nového sněhu. Celková výška sněhu v okolí Žiarské chaty narostla ze 120 na 155 cm. Teplota vzduchu se pohybovala v rozpětí od -1 do -7 °C. Sněžení v uplynulých dnech bylo provázeno silným severním větrem, který vytvářel málo stabilní sněhové desky a převěje. Horská služba pro oblast Západních Tater vyhlásila od 18. března 1995 zvýšené lavinové nebezpečí, 3. stupeň. Zimná sezóna 1994/1995 byla první, ve které se začala používat jednotná 5stupňová mezinárodní stupnice lavinového nebezpečí, kterou schválila Evropská asociace lavinových služeb.

ÚDAJE O LAVINĚ:

DÉLKA LAVINY.....	35 m
ŠÍŘKA LAVINY.....	95 m
ŠÍŘKA ODRTHU.....	0,6-0,7 m
ŠÍŘKA NÁNOSU.....	3 m (průměr)
SKLON SVAHU.....	>40°

PŘEHLED NEJČASTĚJŠÍCH ZÁKLADNÍCH CHYB U LAVINOVÝCH NEHOD

	KOMENTÁŘ – VŠEOBECNÝ	KOMENTÁŘ – K NEHODĚ 23. 3. 1995, ŽIARSKA DOLINA – ZÁPADNÍ TATRY
VYBAVENÍ	<ul style="list-style-type: none"> • Základní nevyhnutelné vybavení pro záchranu z laviny: lavinový vyhledávací přístroj, sonda, lopatka, mobil s dobré nabitou baterií • Doporučované vybavení: lavinový batoh 	 Lavinový přístroj měli dva ze čtyřčlenné skupiny, což je v dnešní době nedostatečné, ale v té době nadstandardní. Lavinovou lopatku měl jen jeden ze skupiny.
ZHODNOCENÍ LOKÁLNÍCH PODMÍNEK	<ul style="list-style-type: none"> • Stupeň lavinového nebezpečí je zadán pro celé pohoří. V jednom čísle není možné zhodnotit podmínky pro velké území. V pohoří se nachází různé orientované svahy, s různými sklonů a zakřiveními... podle lokality může tedy nebezpečí značně kolísat. Proto je důležité správně zhodnotit kombinaci lokálních podmínek a vlastního pozorování v průběhu túry. • Správně interpretované testy stability umožní vhodně posoudit lokální lavinové nebezpečí. 	 Vystupovali krátkým, ne příliš strmým svahem na břehu potoka. Svah se dal jednoduše obejít. Pravděpodobně nepočítali s tím, že na něm bude až 60 cm navátého deskového sněhu.
VÝSTUP	<ul style="list-style-type: none"> • Samotný výběr trasy. • Zatížení svahu, dodržování odlehčovacích a bezpečnostních rozestupů (min. 10 m – podle sklonu svahu). • Překonávání kritických a nebezpečných míst po jednom. 	 Samotné dno údolí je z pohledu uvolnění laviny bezpečné, při přetrvávajícím 3. SLN je však ohrožované spontánními lavinami z okolních svahů (zjm. z Baranca).
SESTUP (SJEZD)	<ul style="list-style-type: none"> • Samotný výběr trasy sjezdu, plynulost sjezdu ve spádnici a bez pádů. • Dodržování rozestupů (v mírném terénu a při dobrých podmínkách 30 až 50 m, v kritických místech a při špatných podmínkách – sjezd po jednom až na bezpečné místo). • Trasa výstupu se nerovná trase sjezdu, i když je to ta samá! 	
PLÁNOVÁNÍ TÚRY	<ul style="list-style-type: none"> • Plánování túry - výběr trasy (mapy, literatura, ...), náhradní cíl (túra). • Velikost skupiny, výstroj, znalosti a zkušenosti jednotlivých členů skupiny. • Sledování meteorologické a lavinové situace, ověření stupně lavinového nebezpečí a jeho trend. • Přizpůsobení plánu aktuálním podmínkám (např. Metoda Stop or Go, Munterova metoda 3 x 3, ...). 	 Na danou dobu byli poměrně dobře informovaní, zvolili méně náročnou túru do Žiarského sedla.
POSTUP PŘI ZÁCHRANĚ	<ul style="list-style-type: none"> • Ohlášení nehody. • Prohlídka laviniště, označení významných bodů, efektivní vyhledávání s lavinovým přístrojem, nalezení a správné vykopání zasypaného. • Základy první pomoci - zahřátí, znehybnění, ošetření a transport. 	 Díky vhodné výstroji (lavinový vyhledávač, lopatka) a pomoci členů horské služby proběhla záchrana rychle, efektivně a hlavně bez obětí.
VÝSTROJ A JEJÍ POUŽITÍ	<ul style="list-style-type: none"> • Kontrola baterií a funkčnosti lavinových vyhledávacích přístrojů! • Správné používání přístrojů (stabilizování polohy přístroje při hledání) a způsob vykopávání zasypaného. • Používání poutek holí, řemíků na lyžích v lavinovém terénu a dotažených batohů (kromě lavinových batohů) je nepřijatelné (uvedené prostředky jsou v lavině kotvou!) 	 Lavinovou výstroj, kterou měli, použili efektivně. Někteří zasypaní měli řemíčky (sichráky) na lyžích (spojené s lyžáky) a poutka lyžařských holí na rukách.
OBJEKTIVNÍ PŘÍČINY	<ul style="list-style-type: none"> • Nepředvídatelné a neovlivnitelné situace. I navzdory dodržení všech bezpečnostních pravidel se člověk může dostat do laviny. Být v nesprávný moment na nesprávném místě! 	

- chyba vedoucí k lavinové nehodě případně ke komplikacím v průběhu záchranných prací
- nehodnocené
- správné rozhodnutí

Lavinová nehoda je většinou výsledkem vícero nesprávných rozhodnutí. Samotná lavina je už jen tím posledním vyvrcholením. Tabulka- grafikon udává nejčastější chyby vyplývající z rozboru vícero lavinových nehod.